

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 24 ΜΑΪΟΥ 2013
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΙΣΤΟΡΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

- A1.** α. Σχολικό βιβλίο σελ. 216: [Κατά τη διάρκεια της αρμοστείας Αλ. Ζαΐμη (1906-1908)] ... Το πιο σημαντικό είναι ότι ... Βαλκανικούς Πολέμους 1912-13.
Δεκτό θα ήταν να προστεθούν από σελ. 209: «Ως πρώτη μάλιστα... Έλληνες αξιωματικούς» και σελ. 215: «Το οριστικό κείμενο των μεταρρυθμίσεων ... στην Κρήτη.»
- β. Σχολικό βιβλίο σελ. 93: «Σοβαρότερη από όλες αυτές [σε σοσιαλιστικές ιδέες] ήταν η... ενώσεις και να ιδρύσουν κόμμα.»
Δεκτό θα ήταν να προστεθεί από σελ. 89 : [Στις εκλογές 8η Αυγούστου 1910].
«Σε κάποιες εκλογικές περιφέρειες... Κοινωνιολογική Εταιρεία»
- γ. Σχολικό βιβλίο σελ. 140: «Το Νοέμβριο του 1919... συνθήκης»
- A2.** α. 4 , γ. 1 , δ. 5 , ε. 3 , ζ. 2
- B1.** Σχολικό βιβλίο σελ. 85-86: «Ο ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897... περιορισμό της γραφειοκρατίας»
- B2.** Σχολικό βιβλίο σελ. 250: «Στην Ευρώπη πρωτεργάτης... Σοβιετικής Ένωσης»
Δεκτό η αναφορά από τη **σελ. 249**: «Οι Έλληνες της Διασποράς ... Κ. Κωνσταντινίδη από τη Μασσαλία».

**ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ
(ενδεικτικές απαντήσεις)**

- Γ1.** α) Σχολικό βιβλίο σελ. 42-43: «Αργότερα, όμως,... τεχνητές ελλείψεις»
β) Σχολικό βιβλίο σελ. 80: «Από το εκσυγχρονιστικό πρόγραμμα Χ. Τρικούπη η αναφορά στην "ανάπτυξη της οικονομίας και κυρίως ενίσχυση της γεωργίας.»
Σχολικό βιβλίο σελ. 81: «Στα εδάφη της Θεσσαλίας... σε παραδοσιακές παραγωγικές δραστηριότητες»
γ) Σχολικό βιβλίο σελ. 43: «Οι πρακτικές αυτές... χωριό Κιλελέρ (1910)»

**[Από τα παραθέματα]
Κείμενο Α**

Ερώτημα α.

Αναφορά στις πρακτικές που εφήρμοσαν οι Έλληνες ιδιοκτήτες των τσιφλικιών, σύμφωνα με τις οποίες μεταβάλλεται προς το χειρότερο για τους κολίγους το γαιοκτητικό καθεστώς, εν σχέσει με την τουρκοκρατία. Πιο συγκεκριμένα, οι έλληνες

χωρικοί υποχρεώθηκαν να καταβάλουν ενοίκιο για την ακίνητη ιδιοκτησία τους, παρ' όλο που με το προηγούμενο καθεστώς θεωρείτο αυτονόητο ότι τους ανήκει.

Κείμενο Β

Ερώτημα β.

• Θέσεις Τρικούπη

Σύμφωνα με σχετική τοποθέτησή του στη Βουλή διακήρυξε την άρνησή του να προβεί σε αγροτική μεταρρύθμιση με το αιτιολογικό ότι έτσι θα εκδιωχθεί το χρήμα των ελλήνων κεφαλαιούχων του εξωτερικού. Υποστήριξε ακόμα πως είναι προς όφελος του εθνικού συμφέροντος να διατηρηθεί αμετάβλητη η κατάσταση των τσιφλικιών στο θεσσαλικό κάμπο.

• Θέσεις Δηλιγιάννη

Αντιθέτως, ο πολιτικός αντίπαλός του – και λόγω της μόνιμης εχθρότητάς του προς τους κερδοσκόπους πλουτοκράτες της διασποράς – αποπειράθηκε το 1896 να νομοθετηθεί η απαλλοτρίωση μέρους των τσιφλικιών. Το μόνο θετικό που προέκυψε από αυτή την κίνηση ήταν ότι για πρώτη φορά επίσημα από την ελληνική πολιτεία αναγνωρίστηκε το «θεσσαλικό πρόβλημα».

Κείμενο Γ

Ερώτημα γ.

Στο παράθεμα Γ, η Πανθεσσαλική Επιτροπή Αγώνα με υπόμνημα προς το βασιλιά Γεώργιο, αποσκοπώντας τη μεσολάβησή του επισημαίνει τα ακόλουθα που αφορούν στις δραματικές συνθήκες διαβίωσης των κολίγων:

- δεν τους επιτρέπεται η ιδιοκτησία ακίνητης περιουσίας και γης
- τους υποχρεώνουν σε διαρκείς μετακινήσεις όπως οι νομαδικοί πληθυσμοί
- παρατηρείται μείωση του γεωργικού πληθυσμού που μαστίζεται από ελονοσία
- η γεωργική παραγωγή υποβαθμίζεται
- η τοκογλυφία ακμάζει
- ενώ επισημαίνεται ότι αυτά συμβαίνουν σε παραμεθόριους πληθυσμούς οπότε εμμέσως τίθεται ζήτημα ακεραιότητας του εθνικού χώρου.
- Παράλληλα, γίνεται σύγκριση με τα ισχύοντα στη χώρα καταγωγής του βασιλιά, τη Δανία, όπου έχει ήδη καταργηθεί η δουλοπαροικία από τα τέλη του 18ου αιώνα. Με τον τρόπο αυτό η Επιτροπή Αγώνα υποστηρίζει ότι θα αναγεννηθεί γεωργική παραγωγή.

- Δ1.** α. Σχολικό βιβλίο σελ. 158-159: «Η αστική στέγαση ξεκίνησε... στέγασή τους».
- β. Ως εισαγωγή θα μπορούσε να προστεθεί το απόσπασμα:
Σχολικό βιβλίο σελ. 157: «Την αστική αποκατάσταση ανέλαβε... εμπόδια από την αγροτική».
Σχολικό βιβλίο σελ. 159: «Υπήρχαν βέβαια... πολλά χρόνια».

Κείμενο Α

Στο Παράθεμα Α, περιγράφεται η κατάσταση διαβίωσης στον πρώτο προσφυγικό συνοικισμό της Αθήνας στην περιοχή της Καισαριανής, όπου αναφέρεται ότι δεν

υπάρχει ουδεμία μέριμνα από την πολιτεία παρά μόνο άθλιες συνθήκες διαβίωσης. Συγκεκριμένα, καταγγέλλεται ότι:

- οι νεοφερμένοι κάτοικοι διαμένουν σε σκηνές, ξύλινα παραπήγματα και πλινθόκτιστα δωμάτια, παρότι η ΕΑΠ προσπάθησε να διευκολύνει τη διαμονή τους με την κατασκευή 350 οικημάτων διαφορετικού τύπου,
- υποχρεώνονται να συμβιώσουν δύο οικογένειες σε ένα ξύλινο σπιτάκι,
- η κατάσταση χαρακτηρίζεται απελπιστική ως προς το θέμα της ύδρευσης και της αποχέτευσης, εφόσον η διανομή νερού γινόταν με βυτία και συχνά οι πρόσφυγες έπεφταν θύματα εκμετάλλευσης από τους υδροπώλες.
- Η απερίγραπτη εικόνα συμπληρώνεται με αναφορά στα οικιακά και βιοτεχνικά απόβλητα.

Κείμενο Β

Στο παράθεμα Β γίνεται αναφορά στη στέγαση των ευπόρων προσφύγων. Είναι χαρακτηριστικό ότι από το σύνολο των προσφύγων ένα μικρό μόνο μέρος μπόρεσαν να ξεφύγουν από τη λύση της πρόχειρης κατασκευής για τη στέγασή τους. Με παροχή γης και δανείων από το κράτος ορισμένοι ανέλαβαν οι ίδιοι την κατασκευή των οικιών τους ενώ η πολιτεία δημιουργώντας έργα υποδομής διευκόλυνε τη στέγασή τους σε περιοχές όπως η Νέα Σμύρνη, η Καλλίπολη και Νέα Καλλικράτεια στον Πειραιά.

Ενδεικτικό είναι το παράδειγμα της Νέας Σμύρνης, όταν πλούσιοι σμυρνιοί πρόσφυγες κατάφεραν το 1923 να απαλλοτριωθεί τμήμα της περιοχής ανατολικά της λεωφόρου Συγγρού, όπου το 1925 – με βάση το ρυμοτομικό σχέδιο Καλλιγά – προβλέπονταν πλατύτεροι δρόμοι.

Κείμενο Γ

Στον αντίποδα, στο παράθεμα Γ, σκιαγραφούνται οι δεινές συνθήκες διαβίωσης των «απόρων» προσφύγων στα προάστια της Θεσσαλονίκης. Εκεί σταδιακά δημιουργήθηκε μια «παραγκούπολη» όπου τυπικά στέγαζε περίπου 2000 εκπατρισθέντες. Διέμεναν σε τσίγκινες κατασκευές ελαχίστου χώρου εκτεθειμένοι στις καιρικές συνθήκες χειμώνα καλοκαίρι. Εν τούτοις, είχαν τουλάχιστον τη στοιχειώδη κάλυψη των οικιστικών αναγκών τους, στοιχείο όμως που συνάδει και με την απόλυτη κοινωνική τους υποβάθμιση.